

Jonáš

BIBLICKÝM TEXTEM PROVÁZÍ
PAVEL HOŠEK

Nejstarší židovská anekdota PAVEL HOŠEK	14—15	Když Bůh nedodrží slovo JONÁŠ 3:10	50—51
Začátek se nepovedl JONÁŠ 1:1—3	18—19	Jak já teď vypadám JONÁŠ 4:1—3	54—55
Bezpečí pod peřinou JONÁŠ 1:4—5	20—21	Nebeská trpělivost JONÁŠ 4:4	56—57
A pak zazvonil budík JONÁŠ 1:6—7	22—23	Tolik radosti pro jednu kytku JONÁŠ 4:5—6	58—59
Zoufalí lidé dělají zoufalé věci JONÁŠ 1:8—9	26—27	Zakletý do svého hněvu JONÁŠ 4:7—8	62—63
Zbavte se mě JONÁŠ 1:10—12	28—29	Dva druhy odmlouvání Bohu JONÁŠ 4:9	64—65
Námořnická čest JONÁŠ 1:13—16	30—31	A nakonec otázka z nebe JONÁŠ 4:10—11	66—67
Musí to ven JONÁŠ 2:1—3	34—35		
Ty mě nemáš rád JONÁŠ 2:4—5	36—37		
Úplně na dně JONÁŠ 2:6—10	38—39		
Dobře, tak znova JONÁŠ 2:11—3:2	40—41		
Přichází soudný den JONÁŠ 3:3—5	44—45		
Nikdy neříkej nikdy JONÁŠ 3:6—8a	46—47		
Prostě to zkusíme JONÁŠ 3:8b—9	48—49		

Nejstarší židovská anekdota

Od chvíle, kdy jsem poprvé četl Jonášův příběh, nepřestává mě jeho tajemný hrdina znepokojovat. Děsí mě. Dráždí mě. Nedokážu na něj přestat myslet. Zamiloval jsem si ho. Vedu s ním vnitřní rozhovor. Hádám se s ním. Snažím se zachytit jeho pohled, ale on se vždycky dívá někam jinam. Jindy zas mívám pocit, že jsem to já, koho zpozvzdálí pozoruje on. Mám dojem, že se známe odjakživa. Občas se mi o něm zdá. Někdy mívám dokonce pocit, že... jsem to já.

Když jsem poprvé četl vyprávění o jeho vnitřním zápase a jeho dobrodružství na cestě do Ninive, měl jsem dojem, že jsem byl přistižen. Že vypravěč toho příběhu mě musí osobně znát. Jako by se pod průhledným kostýmem hebrejského proroka celou dobu mluvilo o mně. O mojí sveřeposti, o mojí samospravedlivosti, o mém strachu a mé zuřivosti. Jak důvěrně znám Jonášovy pocity. Ano, Jonáš je mi tak blízký i proto, že je ustaraný, úzkostný, nervózní, neklidný... jako já.

Mám ho rád. Je mi ho líto. Fandím mu. Vsázím na jeho záchranu, věřím, že nakonec pochopil. Věřím, že nezůstal zakletý do falešné představy o Bohu, která byla zřejmě příčinou jeho žalu. Musím věřit v jeho proměnu. Jen pokud bylo jeho srdce nakonec uzdraveno, může být uzdraveno i to moje. Tak strašně dobře znám jeho špatné vlastnosti. Protože je mám taky. Všechny.

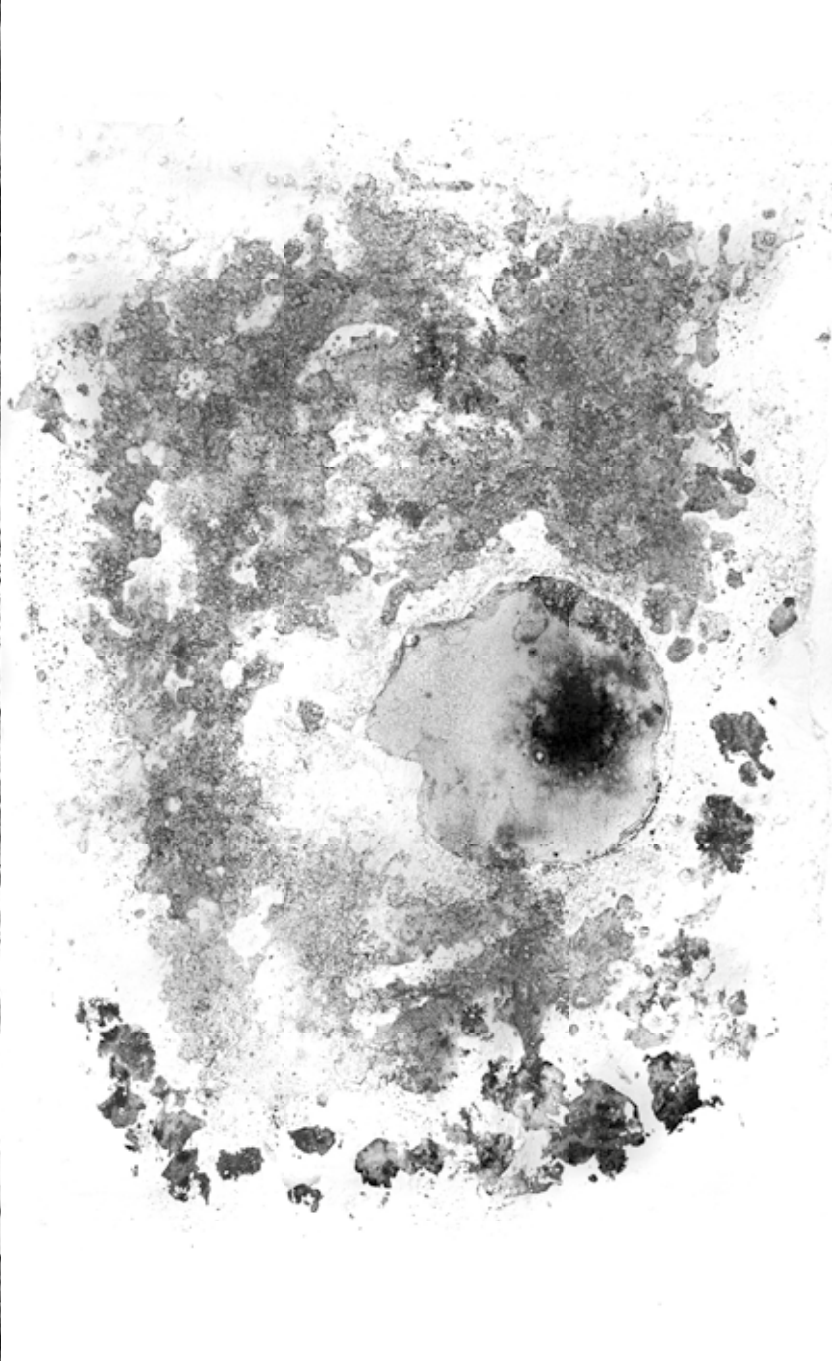
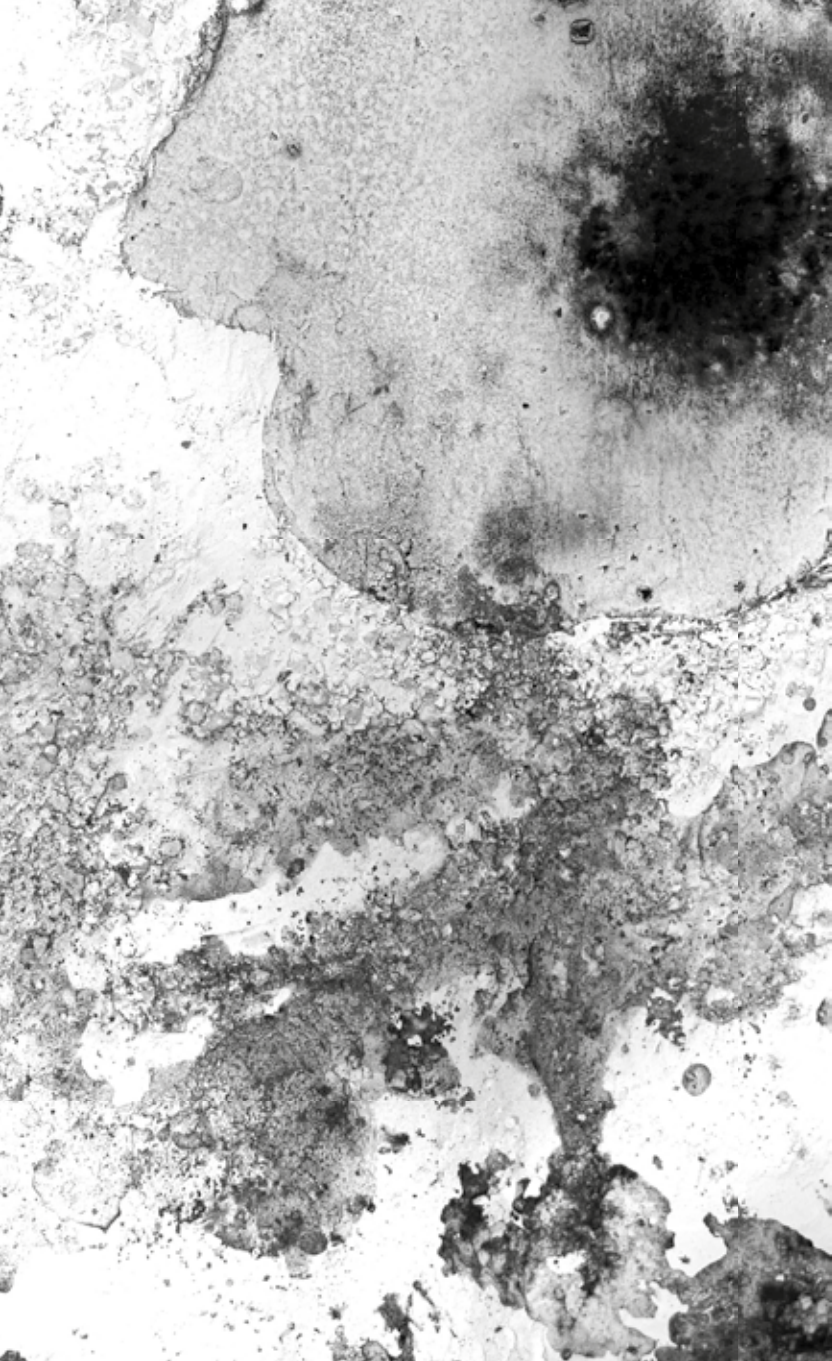
Ale vyústěním Jonášova příběhu není hořké zklamání nad selháním hlavního hrdiny. Prorokova sveřepost je v závěrečné kapitole

přemožena Božím milosrdenstvím. Ano, Jonášův příběh je příběhem o tom, že jen láska dokáže opravdu změnit lidské srdce. Obyvatelé Ninive by o tom mohli vyprávět. Všechno dobře dopadlo, Jonášově zarputilosti navzdory. Takže je to vlastně veselé, skoro legrační vyprávění.

Rád si v této souvislosti připomínám moudrost starých rabínů, kteří Jonášův příběh vykládají jako první židovskou anekdotu. Ano! Je to laskavý vtip o lidské urputnosti. Jonášův životní příběh i s celou jeho urputností je dobrušedný Boží vtip.

A to je perspektiva, která mě zachraňuje. Dává mi zapomenout na zachmuřenou vážnost, se kterou tak často беру sám sebe. Protože kdykoli si vzpomenu na Jonáše, najednou vidím i svůj vlastní životní příběh jako dobrušedný Boží vtip. Jako humornou historku, kterou pro pobavení nebeského dvora vypráví ten, který stvořil vesmír a vládne dějinám. A andělé na výsostech se válejí smíchy a vesele při tom mávají svými bělostnými křídly. Ano, i sám nebeský Vypravěč se směje. A v jeho smíchu není vůbec žádná hořkost.

Pavel Hošek

Začátek se nepovedl

Jonáš, syn Amitajův, dostal slovo od Hospodina: „Vstaň a jdi do Ninive, toho velikého města, a kaž mu, neboť jejich špatnost vystoupila přede mne.“

Jonáš ale vstal a dal se na útěk za moře, pryč od Hospodina. Se-stoupil do Jafy, kde našel loď plující do Taršiše. Zaplatil a vstoupil na palubu, aby se s nimi plavil za moře, pryč od Hospodina.

Něco se zvtřlo hned v prvním dějství. Takhle přece dobrý příběh nezačíná. Jako když člověk procitne do nového dne a vzápětí se udeří do hlavy. První věta navnadí čtenáře na zajímavé dobrodružství a hned ve druhé přijde zkrat. Závodník zakopl už na startovní čáře.

Je to záhadná postava, tenhle Jonáš. Podivín. Na první pohled. Zaměstnání? Prorok. Pracovní náplň? Vyřizovat vzkazy. Odkud? Z nebe.

Tak v čem je problém? Nebeský hlas přece promluvil. Zadáni je jasné. Co víc si člověk může přát, když už je jednou prorok? Dostal pověření shůry, smí být součástí něčeho velkého. Má všechny důvody svolat přátele a vystrojit hostinu. Než vyrazí na cestu, na kterou byl poslán.

Jenže Jonáš je postava tajemná a nevyzpytatelná. Nebeský hlas ho posílá na východ – a on vyrazí na západ, přesně opačným směrem. Odmítá úkol, který mu byl svěřen. Snaží se mu vyhnout za každou cenu. Kličkuje, schovává se, utíká pryč. Jako by šlo před hlasem z nebe zalézt někam do úkrytu.

Proč to dělá? Bojí se něčeho? Zlobí se? Nemá čas? Přišla na něj duchovní krize? Plánoval něco jiného? Kdo ví.

Jonášův příběh je zvláštní. Nevíme o něm skoro nic, kromě toho, že se vymyká všem standardům. Není jako jiní proroci. Je to chodící záhada. Muž, který v sobě nosí tajemství. A zároveň se člověk při čtení jeho příběhu občas neubrání úsměvu. Jonáš se totiž chová přesně tak, jak se někdy chováme všichni.

Bezpečí pod peřinou

Hospodin však na moře seslal veliký vítr, a na moři se strhla tak veliká bouře, až hrozilo, že loď ztroskotá. Námořníci strachy volali každý ke svému bohu a vyhazovali náklad z lodi do moře, aby jí odlehčili.

Jonáš zatím sestoupil do podpalubí, kde si lehl a tvrdě usnul.

Od chvíle, kdy se Jonáš otočil zády k nebi, pohybuje se směrem dolů. Nejdřív sestoupí do přístavu, pak sestoupí na loď a nakonec *sestoupí do podpalubí*. Klesá níž a níž a ještě níž. Snaží se schovat do skryše před nebesy? Zalézt do bezpečné ulity, kam nesvíti slunce?

Jenomže ten hlas, který Jonáše oslovil z nebe, ho zřejmě provází i na jeho útěku. Jako by se i samo moře proti Jonášovi spiklo. Jako by mu sama příroda házela klacky pod nohy a stavěla mu překážky do cesty. Vlny rostou do závratné výše, víchr burácí, loď se zmítá na rozbouřené hladině.

Námořníci netuší, co se děje. A Jonáš mlčí jako hrob. Ani on sám zatím neví jistě, co si o té bouři myslet. Déšť bičuje palubu, trámy vržou a zlověstně praskají, stožáry se ohýbají pod náporom větru, posádka lodi zápasí s běsnícími živly.

Jonáš nepomáhá. Nepřidává se k úsilí námořníků. Sestupuje do podpalubí, zalézá do úkrytu, jako by se chtěl prostě někam zašít a počkat, až se to přežene. Začíná tušit, že přírodní živly běsní kvůli němu?

Chová se divně, ale ne zas tak překvapivě. Chová se jako člověk, který zrazuje své svědomí. Jako ten, kdo si zacpává uši před hlasem vlastního srdce. Zalezl do podpalubí, tak jako kdysi Adam zalezl do křoví, protože se styděl. Jako provinilé dítě, které se schovává pod peřinu. Jsou to důvěrně známé pocity. To malé dítě, které se stydí a hledá útočiště v posteli, v sobě nejspíš nosíme celý život.

A pak zazvonil budík

Když ho tam našel kapitán, obořil se na něj: „Co? Ty tu spíš?! Vstaň a volej ke svému bohu! Třeba si nás všimne a nezahyneme.“

Lodníci se pak domluvili: „Pojďme losovat, ať zjistíme, kvůli komu na nás přišlo to neštěstí.“

Losovali tedy a los padl na Jonáše.

Všichni známe ten pocit, kdy nás kovové řinčení budíku vytrhne ze sladkého nevědomí spánku. Právě to se teď stalo Jonášovi. Víme, že místo aby čelil situaci, kterou způsobil, uchýlil se do ložnice. A zřejmě měl nervy ze železa, protože usnul jako nemluvně, bouře nebouře. Není divu, že se na něj kapitán *obořil*. Všichni na lodi přece dělali, co mohli, aby zabránili ztroskotání, jen Jonáš se stáhl do své kajuty a pro záchranu posádky nehnul prstem. Proč nepomáhal lodníkům? Proč nepřiložil ruku k dílu? Proč se aspoň nemodlil k Bohu? Je přece prorok! Co se to s ním děje? Vždyť to vůbec nedává smysl...

Ale dává. Jonáš se chová jako člověk, který se cítí provinile, protože se vyhýbá tomu, co má dělat, a ví to. Otočil se zády ke svému úkolu. Zřejmě v něm hlodají výčitky svědomí a nejradši by to všechno zaspal. Jako by se někde hluboko uvnitř zasekl, zamrzl, ochrnul. Jen nečinně nechává kolem sebe plynout události. Chová se k vlastnímu životu jako nezúčastněný divák.

Právě proto potřeboval, aby s ním někdo pořádně zacloumal. Aby přišel někdo, kdo mu zařve do ucha: „Prober se! Dej se dohromady! Dělej něco!“ Přesně jako ten zoufalý kapitán, který Jonáše vyhnal z postele.

A vzápětí přišel ještě ráznější úder: lodníci v zoufalství hledají nadpřirozené znamení, aby zjistili, kdo je příčinou jejich neštěstí. A tehdy se ukázalo nade vši pochybnost, kdo za všechno může. Známe to. Občas nás prostě život zastaví, ukáže prstem a řekne: ty jsi ten problém.

Bible

Překlad 21. století

Bible je nejrozšířenější a nejčtenější knihou v dějinách lidstva. Ať už jde o filosofii, literaturu, výtvarné umění, právo, etiku či politiku, naše civilizace dosud zjevně či skrytě čerpá z biblického poselství. Znáť postavy, příběhy a výroky této Knihy knih patří k základům vzdělanosti každého člověka.

Překlad 21. století přináší nadčasové poselství Bible v současné, čtivé češtině. Usiluje o maximální věrnost původním hebrejským, aramejským a řeckým textům, zároveň však chce oslovit dnešní čtenáře, ať už jsou zvyklí čerpat z této knihy inspiraci pro každý den, anebo ji otevírají poprvé.

fotografie © Raděk Věbr

PAVEL HOŠEK (*1973)

Vystudoval Evangelickou teologickou fakultu Univerzity Karlovy, kde od roku 2006 působí jako vedoucí katedry religionistiky. V roce 2005 byl ordinován kazatelem Církve bratrské. Od roku 2014 působí také jako viceprezident České křesťanské akademie. V roce 2017 byl jmenován profesorem. Zabývá se vztahem teologie a kultury a religionistickým výkladem krásné literatury, zejména v díle C. S. Lewise, J. R. R. Tolkiena, Jaroslava Foglara, E. T. Setona a nejnověji také v příbězích chasidských vypravěčů. Je ženatý, má čtyři děti a ve volných chvílích s nimi podniká dobrodružné výpravy do přírody.

Jonáš
Biblickým textem provází Pavel Hošek

edice dennodenně
svazek 3

Odpovědný redaktor Alexandr Flek
Obálka Marie Čižmárová
Ilustrace Tomáš Kozohorský
Grafická úprava Marie Čižmárová
Sazba Luboš Kendra
Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a. s.

V roce 2023 vydalo nakladatelství BIBLION
Rooseveltova 49, 160 00 Praha 6
www.biblion.cz
ISBN 978-80-87282-96-0